Mors overvekt øker risiko for tidlig død

Personer med overvektig mor i svangerskapet har økt risiko for kardiovaskulær sykdom og tidlig død.

I en skotsk kohortstudie har man sett på sammenhengen mellom dødelighet og alvorlig kardiovaskulær sykdom og mødrenes vekt under svangerskapet (1). Over 37 700 personer født i perioden 1950–76 ble fulgt frem til i snitt 50 års alder. Data om mødrenes kroppsmasseindeks (BMI) ved første svangerskapskontroll ble koblet med data fra nasjonale registre over dødsfall og sykkelighet.

Den totale dødeligheten var økt for barn av mødre med BMI > 30 sammenliknet med barn av mødre med normal BMI under svangerskapet, også etter justering for bl.a. mors alder, sosioøkonomisk status og fødselsvekt, med en hasardratio på 1,35 (95 % KI 1,17–1,55). Denne gruppen hadde også økt risiko for sykehusinnleggelse på grunn av alvorlig kardiovaskulær sykdom.

Illustrasjonsfoto: Thinkstock

– Denne gode registerstudien underbygger den såkalte Barker-hypotesen om at faktorer i fosterlivet har betydning for helse senere i livet, såkalt fetal programmering, sier barnelege og forsker Ketil Størdal ved Folkehelseinstituttet. Også tidligere studier, bl.a. den norske mor og barn-studien, har påvist en sammenheng mellom maternell overvekt og tidlig overvekt og markører på metabolsk syndrom hos barnet. Den skotske studien korrigerer også for barnets fødselsvekt og viser dermed at maternell overvekt er en risikofaktor uavhengig av fødselsvekt.

– Selv om observasjonstiden er lang, er antallet kardiovaskulære hendelser og dødsfall lavt, noe som gir usikkerhet i estimatene. Dessuten mangler studien data om bl.a. røyking, preeklampsi og diabetes, noe som kan gi sammenblandingseffekter. Studiedesignet gir heller ingen mulighet for å skille intrauterin påvirkning fra felles genetiske risikofaktorer eller levestil. Det bør derfor gjøres prospektive kohortstudier om overvekt i svangerskapet som en selvstendig risikofaktor for sykdom hos barnet som voksen, sier Størdal.

Anne Aalgaard
an-aalga@online.no
Oslo

Litteratur

1. Reynolds RM, Allan KM, Raja EA et al. Maternal obesity during pregnancy and premature mortality from cardiovascular event in adult offspring: follow-up of 1 323 275 person years. *BMJ* 2013; 347: f4539.

Hva påvirker forløpet av hjerneslag?

Utmattelse i akutfasen av hjerneslag predikerer dårligere fysisk helse, men ikke mental helse, 18 måneder senere.

Dette er hovedfunnet i en norsk kohortstudie som fulgte opp 95 personer med førstegangs hjerneslag i 18 måneder (1, 2). Hensikten var å undersøke om utmattelse i akutfasen etter gjennomgått hjerneslag predikerer selvrapportert fysisk og mental helse 18 måneder senere.

Pasientene ble rekruttert ved to akuttstusykhus i østlandsområdet. Pasientene besvarte spørsmål i standardiserte intervjuer mens de var innlagt og i løpet av de første to ukene etter hjerneslaget. Selvrapportert opplevelse av utmattelse, fysisk helse og mental helse

ble så kartlagt 18 måneder senere, bl.a. med spørsmål om mobilitet, utførelse av daglige aktiviteter, smerter og generell helse.

Vi fant en signifikant og direkte sammenheng mellom høy grad av utmattelse i akutfasen og dårligere fysisk helse 18 måneder senere (Pearsons $r = -0,346$, $p < 0,05$). Sammenhengen var signifikant selv etter kontroll for pasientenes fysiske helse og depressive symptomer i akutfasen ($\beta = -0,223$, $p = 0,041$). Noe overraskende fant vi ikke en direkte sammenheng mellom nivået av utmattelse i akutfasen og mental helse senere. Det var ingen sammenheng mellom fysisk eller mental helse i akuttstadiet og utmattelse senere når vi kontrollerte for grad av utmattelse i akutfasen.

Studien tyder på at utmattelse i akuttstadiet av hjerneslag påvirker både egenomsorg og deltakelse i samfunnet senere i sykdoms-

forløpet. Pasienter med hjerneslag bør utredes og eventuelt behandles for utmattelse i tidlig fase med tanke på å oppnå optimal rehabilitering.

Anners Lerdal
anners.lerdal@medisin.uio.no
Lovisenberg Diakonale sykehus
og
Institutt for helse og samfunn
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Lerdal A, Gay CL. Fatigue in the acute phase after first stroke predicts poorer physical health 18 months later. *Neurology* 2013; 81: 1581–7.
2. Brodtmann A, van de Port IGL. Fitness, depression, and poststroke fatigue: Worn out or weary? *Neurology* 2013; 81: 1566–7.